

Sygn. akt II Ca 1014/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sławomir Krajewski
Sędziowie:	SO Dorota Gamrat – Kubeczak (spr.) SO Iwona Siuta
Protokolant:	St. sekr. Sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2016 roku w S.

sprawy z wniosku K. S. (1)

z udziałem E. K., M. R., A. D., J. D. (1), M. D., J. S. (1), G. S., D. S. (1), W. S., R. S., J. M., G. K., J. R., I. J., M. S., J. S. (2), P. S. (1), A. S. (1), Z. S., H. S., P. S. (2), K. S. (1), T. S., D. S. (2), małol. A. S. (2), J. O. (1), J. O. (2), R. K., Z. O., T. O., P. O. (1), P. O. (2), A. O., J. O. (3), P. O. (3), R. O., M. Z., A. Z., I. P., D. G., J. G., M. B. i J. D. (2)

o stwierdzenie nabycia spadku po J. S. (3)

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 26 listopada 2014 roku, sygn. akt II Ns 1347/13

zmienia zaskarżone postanowienie w punkcie I w ten sposób, że nadaje mu treść:

stwierdza, iż spadek po J. S. (3), zmarłym w dniu 14.05.2004r. w S., przed śmiercią ostatnio zamieszkałym w S. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 1.04.1993r., otwartego i ogłoszonego dniu 26.11.2014r., nabyli wprost w udziałach po 1/2 części: bratanek K. S. (1), syn Z. i G. oraz żona bratanka D. S. (1), córka J. i Ł..

SSO Dorota Gamrat – Kubeczak SSO Sławomir Krajewski SSO Iwona Siuta

Sygn. akt II Ca 1014/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, sygn. akt II Ns 1347/13:

I. stwierdził, iż spadek po J. S. (3), zmarłym w dniu 14.05.2004 r. w S., przed śmiercią ostatnio zamieszkałym w S. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 1.04.1993 r., otwartego i ogłoszonego dniu 26.11.2014 r.,

nabyli wprost na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej, małżonkowie K. S. (1), syn Z. i G. będący bratankiem J. S. (3) oraz D. S. (1), córka J. i Ł.,

II. koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie.

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

J. S. (3) zmarł 14 maja 2005 roku. Miał 76 lat. Przed śmiercią na stałe zamieszkiwał przy ul. (...) w P.. W chwili śmierci był żonaty z G. S.. Pomędzy małżonkami nie toczyło się postępowanie rozwodowe. Nie pozostawali także w separacji. Nie posiadali dzieci własnych ani przysposobionych. Rodzice spadkobiercy nie żyli w dacie jego śmierci. Spadkodawca miał pięcioro rodzeństwa: K. S. (2), Z. S., S. S., J. O. (4), G. D.. Rodzeństwo spadkobiercy nie żyło w dacie jego śmierci, pozostawiło jednak zstępnych.

W dniu 1 kwietnia 1993 roku spadkodawca J. S. (3) sporządził testament w formie aktu notarialnego przed notariuszem D. K., zarejestrowany pod numerem repertorium A 2163/1993. W testamencie oświadczył, że do całości spadku powołał jako jedynych spadkobierców: bratanka K. S. (1) s. Z. i G. oraz jego żonę D. S. (1) c. J. i Ł. – na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej.

W skład spadku po J. S. (3) nie wchodzi gospodarstwo rolne. Nikt nie zawierał ze spadkodawcą umów o zrzeczeniu się dziedziczenia. Wszyscy spadkobiercy w chwili śmierci spadkodawcy byli pełnoletni i posiadali pełną zdolność do czynności prawnych. Nie toczyło się także inne postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po J. S. (3). Nikt nie składał oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

D. S. (1) i K. S. (1) pozostają w związku małżeńskim. Łączy ich wspólność majątkowa małżeńska.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oparł się na treści art. 1025 pkt. 1 k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, iż żadna ze stron przedłożonego do akt sprawy testamentu nie zakwestionowała. Sąd nie stwierdził nadto żadnych uchybień z powodu naruszenia wymogów formalnych dotyczących jego sporządzenia określonych w przepisach od art. 79 do art. 95 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 42, poz. 369 tekst jednolity z 2002 roku ze zmianami).

Sąd podniósł, iż w przedmiotowej sprawie brak było jakichkolwiek przesłanek przemawiających za badaniem testamentu pod kątem sporządzenia go pod wpływem błędu i groźby, badania, czy spadkodawca sporządzając niniejszy testament nie działał pod wpływem przymusu, skoro żadna ze stron testamentu nie zakwestionowała. Przede wszystkim jednak ostatecznie testamentu nie zakwestionował wnioskodawca ani uczestnicy postępowania.

Wobec oświadczenia spadkobiercy testamentowego – K. S. (1), iż nikt nie składał oświadczeń spadkowych o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po zmarłym, Sąd Rejonowy postanowił, iż spadkobiercy testamentowi przyjęli spadek wprost. W niniejszej sprawie nie zachodziły również przesłanki wskazane w dalszej części przepisu art. 1015 § 2 k.c. (brak pełnej zdolności do czynności prawnych, istnienie podstawy do całkowitego ubezwłasnowolnienia) – warunkujące przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Mając więc powyższe na uwadze stwierdzono, że spadek po J. S. (3), zmarłym w dniu 14 maja 2004 roku w S., ostatnio zamieszkałym w S. przy ul. (...) na podstawie testamentu notarialnego z dnia 1 kwietnia 1993 roku otwartego i ogłoszonego w dniu 26 listopada 2014 roku nabyli wprost na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej, małżonkowie K. S. (1), syn Z. i G. będący bratankiem J. S. (3) oraz D. S. (1), córka J. i Ł..

Sąd Rejonowy uznał także, iż spadkodawca – J. S. (3) powołując do całości spadku K. S. (1) oraz D. S. (1) wyraźnie określił formę nabycia spadku przez małżonków, zaznaczając, iż powołuje ich do spadku na zasadzie małżeńskiej wspólności majątkowej, a więc bezudziałowo. W ocenie Sądu umieszczenie tej wzmianki w sentencji postanowienia

wyłącza jakąkolwiek wątpliwość w kwestii sposobu dziedziczenia, a jednocześnie stanowi realizację woli spadkodawcy wyrażonej w testamencie.

W tym względzie stwierdzono jeszcze, iż co prawda Sąd Najwyższy wyraził również pogląd, że także małżonkowie pozostający w ustroju wspólności majątkowej dziedziczą spadek w częściach równych, jednakże biorąc pod uwagę wyraźne zastrzeżenie spadkodawcy zawarte w testamencie będącym podstawą nabycia spadku w niniejszej sprawie oraz specyfikę wspólności majątkowej określanie udziałów spadkobierców w majątku spadkowym byłoby zdaniem Sądu I instancji błędne, gdyż bez względu na rodzaj składników tworzących masę spadkową stanowią one od chwili śmierci spadkodawcy wspólność majątkową małżeńską małżonków K. S. (1) i D. S. (1). Cechą charakterystyczną tej wspólności jest jej bezudziałowość oraz zakaz rozporządzania udziałem w majątku wspólnym lub poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku (art. 35 krio).

W punkcie II Sąd Rejonowy orzekł, iż koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie, zgodnie z normą art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł wnioskodawca K. S. (1) i zaskarżając je w części w jakiej Sąd ustalił, że nabycie spadku nastąpiło przez małżonków na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej zarzucił naruszenie:

- art. 677 § 1 k.p.c. które miało wpływ na wynik postępowania, gdyż doprowadziło do niewskazania w postępowaniu udziałów w jakich spadkobiercy D. i K. S. (3) nabyli spadek po J. S. (3),

- art. 960 k.c. poprzez jego niezastosowanie do ustalonego stanu faktycznego i nieprzyjęcie, że spadkobiercy dziedziczą spadek po J. S. (3) w częściach równych, tj. po połowie.

Z uwagi na powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonej części postanowienia i orzeczenie, że spadek po J. S. (3) nabyli wprost na podstawie testamentu z dnia 01 kwietnia 1993 roku K. S. (1) w udziale wynoszącym 1/2 i D. S. (1) w udziale wynoszącym 1/2.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja doprowadziła do zmiany zaskarżonego postanowienia w kierunku postulowanym przez skarżącego.

Zgodnie z dyspozycją art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2). Innymi więc słowy dziedziczenie testamentowe wyprzedza dziedziczenie ustawowe. Oznacza to, iż dziedziczenie ustawowe następuje wówczas, gdy zostanie wyłączone dziedziczenie testamentowe. Te zaś wyłączone jest wówczas, gdy przedłożony testament okaże się nieważny (lub bezskuteczny), bądź gdy testament zostanie odwołany, a przy tym nie zastąpiony nowym, jak również gdy spadkodawca nie sporządził w ogóle testamentu.

Wskazania przy tym wymaga, iż ustalona kolejność dziedziczenia (tj. przyznanie pierwszeństwa dziedziczeniu testamentowemu), jest konsekwencją honorowania przez ustawodawcę woli spadkodawcy wyrażonej w testamencie. Podkreślał to również wielokrotnie Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie.

W analizowanej sprawie spadkodawca J. S. (3) pozostawił testament sporządzony w dniu 01 kwietnia 1993 r. w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 2163/1993, którym do całości spadku powołał bratanka K. S. (1) oraz jego żonę D. S. (1) - na zasadzie wspólności ustawowej.

Sąd Rejonowy słusznie stwierdził, że brak było podstaw do uznania, iż J. S. (3) pozostawił testament obciążony wadą oświadczenia woli określoną w art. 945 § 1 k.c. lub też jakąkolwiek inną wadą skutkującą jego nieważnością.

Biorąc pod uwagę powyższe zasadne stało się tym samym przyjęcie przez Sąd I instancji, iż spadek po J. S. (3) na podstawie testamentu notarialnego z dnia 01 kwietnia 1993 roku i ogłoszonego w dniu 26 listopada 2014 roku nabyli

wprost małżonkowie K. S. (1) oraz D. S. (1). Co istotne Sąd I instancji w sentencji orzeczenia ujawnił również, iż nabycie spadku nastąpiło na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej. Z tym ostatnim jednakże nie sposób się zgodzić.

Sąd Okręgowy podziela bowiem pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 1990 roku (III CRN 162/90) w którym wskazano, iż postanowienie spadkodawcy w testamencie, iż udziały w spadku dziedziczone przez współmałżonków stanowiąc będą ich majątek wspólny nie podlega ujawnieniu w treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia przez nich spadku.

Na kanwie powyższego stwierdzenia wskazania wymaga, iż stosownie do treści art. 677 § 1 k.p.c. w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów. Z kolei z treści art. 960 k.c. wynika, iż jeżeli spadkodawca powołał do spadku lub do oznaczonej części spadku kilku spadkobierców, nie określając ich udziałów spadkowych dziedziczą oni w częściach równych.

Co istotne w przepisach regulujących ustawy ustrój majątkowy wskazano wprost w art. 33 pkt 2 k.r.o., iż do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, chyba że spadkodawca inaczej postanowił. Uregulowanie to daje zatem spadkodawcy możliwość ustalenia, iż przedmioty nabyte przez to dziedziczenie nie będą stanowić odrębnego majątku współdziedziczących małżonków. Regulacja ta nie wpływa jednakże na przedmiot orzekania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku. W oparciu o obowiązujące przepisy uznać bowiem należy, iż powołanie do spadku obojga małżonków, w sytuacji gdy spadkobierca postanowił, że nabyte w wyniku spadkobrania przedmioty wejdą do majątku wspólnego powoduje, iż w treści orzeczenia winno się ujawnić oboje małżonków, jednakże bez wskazania, iż majątek spadkowy został objęty wspólnością. Na wypadek sporu między małżonkami co do charakteru tego majątku, w szczególności w ewentualnym postępowaniu o podział majątku, który był objęty wspólnością ustawową, wskazanie spadkodawcy przy sporządzaniu testamentu będzie istotne dla ustalenia składu tego majątku, nie tracąc przez to na znaczeniu.

Powyższe rozważania doprowadziły zatem Sąd Okręgowy do odmiennego od Sądu Rejonowego wniosku, że postanowienie spadkodawcy w testamencie, iż udziały w spadku odziedziczone przez współmałżonków stanowiąc będą ich majątek wspólny - nie podlega ujawnieniu w treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia przez nich spadku. Pogląd ten powodował konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia Sądu I instancji poprzez wskazanie, iż nabycie spadku przez K. S. (1) i D. S. (1) następuje w udziałach po 1/2 części stosownie do treści art. 960 k.c.

Niezależnie od powyższej zmiany Sąd Okręgowy dokonał także korekty orzeczenia Sądu Rejonowego w odniesieniu do imienia spadkobierczyni - D. S. (1). Apelujący wykazali przedstawionymi dokumentami, iż jej drugie imię brzmi K., a nie M..

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie, o czym orzekł jak w sentencji.